

> **Il·lustracions.** Carandell va néixer el 15 d'abril de 1953 a Salt-Girona. Presentació Acadèmica Llibre de Bibliòfil, Universidad de Albany. Madrid. Conferència «9a Simfonia de Beethoven - Història de la Música», ABF Paris, Madrid, Fornells de la Selva, Cassà de la Selva. Délégué de l'Académie Arts-Sciences-Lettres. Paris. Croix d'Argent Mérite et Dévouement Français. Paris. Médaille d'Or Mérite et Dévouement Français. Paris. Médaille de Vermeil de l'Académie Arts-Sciences-Lettres. Paris. Grand Médaille Herderkingmedaille Pieter Paul Rubens, Bruxelles. Invitée d'Honneur III Salon International Français-Espagnol. Béziers i Musée Mas Carbasse, Saint Esteve. 2n Premio Internazionale di Pittura Remo Brindisi. Castello Estense.

Tu, jo i la circumstància, Treballant tota la setmana... Alhora en Jaume sabia ser l'ànima de la festa i un excel·lent company de pupitre revolucionari a l'Institut Vicens Vives, a part d'un referent especial per a mi i alguns més, juntament amb Dylan, Pau Riba, Cohen, Springsteen i d'altres il·luminats, dels quals ens sabia transmetre l'essència amb el seu domini de l'anglès i els seus viatges per perfeccionar-lo.

El més curiós del cas és que, malgrat la proximitat de Copacabana, d'aquella banda gironina de la primera meitat dels 80 només em queda una cinta de cassette trobada d'un concert en directe en un pavelló de so infame. Més endavant, quan vaig tenir el privilegi de treballar amb el guitarrista i compositor principal d'aquell projecte, en Josep Thió, en el nou grup que va impulsar, Sopa de Cabra, la clau que em va donar per entrar va ser una cinta de cassette, un dissabte al matí a la Rambla, amb dues cançons a punt perquè els fes una lletra a mida: *El boig de la ciutat* i *Fes la maleta*, es van dir. Durant anys vàrem treballar plegats i malgrat els avenços de la tecnologia, vam seguir utilitzant molt temps les cintes de cassette, i alguna vegada que anàvem a casa seva a treballar, un radiocassette presidia la taula i enregistrava totes les nostres passes.

A començament dels 90, quan el disc deixà de ser l'objecte estrella entre el públic jove a favor del videojoc, es començà a comercialitzar el CD. La música es digitalitzà. Amb els Sopa vàrem continuar traient discos de vinil fins al 94, amb *Al·lucinosi*, i després vàrem començar a treballar amb un suport que permet enregistrar més de 70 minuts de música, curiosament en uns anys en què les radiofórmules, llistes d'èxits, han estat les que han marcat la pauta. Fins ara, que l'evolució de la tecnologia ens ha portat al

món d'Internet i de la xarxa lliure i s'han trencat les regles del joc. Mentre se n'intenten crear unes de noves, podem tenir uns petits aparells amb hores i hores de música comprimida digitalment a la butxaca i triar a granel o a l'engròs, el que ens ve més de gust escoltar a cada moment. Tota la discografia que ocupava estanteries i mobles, ara dins d'un puny.

Mentre escric això, el Telenotícies d'aquest final d'octubre es tanca amb l'anunci dels 20 anys de la publicació de *L'Empordà* en una cinta de cassette coneguda com «la maqueta», que es va posar a la venda a les Fires del 88 als bars del «carrer dels torrats», també conegut com a carrer Nou del Teatre, amb els diners que havíem guanyat en una barraca de les Fires de l'any anterior, amb la col·laboració dels amics noctàmbuls del Barri Vell. I també 25 de la seva composició a càrrec del tàndem Thió-Rufí, segur que també amb l'ajut d'una cinta. Felicitats!

Estaria bé que el radiocasset de la vida fos autoreversible...

Jordi Lara (Vic, 1968) escriu, compon, dirigeix; no voldria dispersar-se, però tantes vides possibles l'atrauen massa. No entén l'art, doncs, com una suma de disciplines o gèneres, sinó com una actitud comunicativa i receptiva que pot impregnar qualsevol activitat. Com a director del programa *Nydia* de Televisió de Catalunya ha treballat per prestigiar i eixamplar les possibilitats artístiques de la música i la dansa d'arrel. És autor de quatre llibres, el darrer, *Una màquina d'espavilar ocells de nit* (Edicions de 1984).

Després de la música

No ens havíem tractat mai, però de seguida vaig reconèixer en ell el cosí brillant de qui algú m'havia parlat com d'una llegenda familiar. No sé si era el crani massa petit o les espatlles massa amples el que el feia semblar una baldufa trontollant a la plataforma del metro. Una calvície tendra de trenta i pocs preservava, deien, un cervellet festejat per les millors universitats de física dels EUA.

—A vostè el conec. Vostè és músic. I dels bons.

Era molt d'hora, molts efluis matinals de gent apilada; no em vaig veure amb cor de contradir-lo o matisar-lo. Calia parlar-li del meu *Oratori en gris* tan-tes vegades reprès i sempre fallit? Entràvem ja al meu baixador. Amb pres-
ses i veu d'espia, em xiuxiuejà:

—El necessito.

Li vaig allargar una tar-
geta i una encaixada encu-
riosida.

Des de la primera cita al meu estudi, una tarda de dos dies després, persistia a tractar-me de vostè; pot-
ser amb la condescendèn-
cia de qui es tuteja amb els
grans de la ciència però té el
detall de simular certa admi-
ració per un inventor de melodi-
es publicitàries a tant el segon.

—En confiança —em va engaltar—, m'he enamo-
rat. D'Ohio, la primera de la promoció, una bellesa
per dins i per fora. Recordi aquest nom: Marisa Patsy.
Va darrere el Nobel i vull ser al seu costat quan la
truquin d'Estocolm. Ja hem fet un parell de sopars,
llargs, amb espelmeta, de moment sense ressopó.
Puc dir que ho tenim tot a favor: les nostres hipòtesis
sobre astrofísica no sols no s'exclouen sinó que es
complementen. Em segueix?

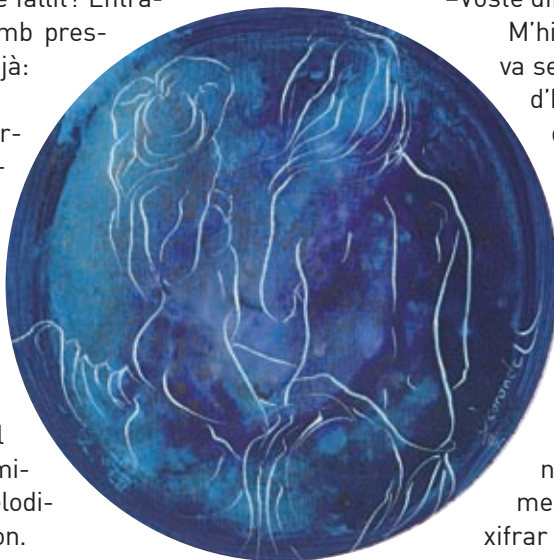
—Continui —dit amb fermesa, em va fer sentir in-
teressant.

—És senzill: toca sorprendre-la.

—Vostè dirà.

M'hi hauria hagut de negar en rodó. Potser
va ser el magnetisme d'aquells ulls blaus
d'home savi i desesperat; potser el xec
que va fer lliscar amb justa discreció
entre el si4 i el do5 del teclat. Vaig ac-
ceptar participar en aquella bestie-
sa. Encara el sentia baixar les esca-
les de casa amb gambades d'infant
il·lusionat que jo ja buscava, pel
meu ordinador, les últimes melo-
dies que una cadena de clíniques
dentials m'havia rebutjat.

El vaig fer esperar tres setma-
nes; la dilació faria més creïble el
meu esforç creatiu. No vaig saber des-
xifrar el seu somriure mentre escoltava

arrepapat a la meva gandula, ni el llarg silenci que va fer abans de saltar, sempre cordial:

—Amb la consideració que em mereix el seu prestigi, i amb el benentès que jo no sé on es penja un do, em permetré indicar-li, senyor, que vostè ha estat víctima dels tòpics.

Vaig envermellir per dins i em vaig rebel·lar per fora.

—Marisa —continuava ell, demolidor— és nord-americana però no és ingènua; està enamorada però no és previsible; té un pensament matemàtic però no és ensopida. Amb tots els respectes, mestre: ingènua, previsible i ensopida és la peça que vostè ha compost.

Com s'hauria despatxat aquell home amb el meu *Oratori en gris*? Em vaig sentir feliç i cruel escopint-li:

—Llavors, faci-s'ho vostè mateix.

—Perdoni?

M'oferia la possibilitat d'oblidar la grolleria. Potser em necessitava més que no deia. La veïna de sota havia tornat a posar a tot volum la ràdio comarcal de la qual jo era el principal proveïdor. Vaig aguantar el tipus, les mans llaçades caminant per l'estudi, mentre alligona la veïna:

—La bellesa és un afer relatiu, sap? Els marginals d'avui seran els clàssics de demà si han estat veritables i originals i han tingut la precaució de no pretendre ser clàssics algun dia. No discutiré, doncs, el seu gust personal, que pot ser tan voluble com el meu. Però vull que es faci càrrec de la meua generositat. Vostè no és un client que paga. Vostè és un home enamorat, i és només per això que m'he avingut a posar el meu art al seu servei, m'entén? Ara: és una temeritat pretendre que jo creï una música que connecti amb la sensibilitat d'una persona que pràcticament no conec, vostè mateix, per arribar a una persona que no conec de res, la seva el que sigui...

Semblava interessat.

—I?

—Necessito més dades.

—Ah! Vostè em demana un impossible: vostè em demana que verbalitzi la dona que estimo!

M'encantava veure una ment tan empírica en un destret tan absurdament romàntic.

—Llavors no farem res, company —calia rebaixar tanta impostació.

Va sospirar com un adolescent. Meticulós, s'eixugava la suor de la closca com si l'enllustrés. Es prenia el seu temps, jo li concedia.

—Dispensi'm —va dir finalment—. Dispensi'm mil vegades. Té tota la raó del món: m'ho he de fer jo mateix. I no em donaré per vençut, no ho he fet mai. Però necessito que m'ajudi.

—Tinc compromisos.

—No li demano que m'imparteixi lliçons d'harmonia i contrapunt —foragità la idea amb una mà expeditiva—. Res d'això: li prego que m'ajudi a trobar la música que porto dins.

Una clínica dental s'anunciava, enganxosa, a l'aparell de la veïna.

Eren les deu del vespre quan el taxi em va deixar a la torrassa de la part alta. Jo havia sentit parlar d'alguns empresaris forrats, alhora xiuladors empedreïts, que segrestaven a casa músics amb dificultats i els feien improvisar al teclat tonades que aconduïen i corregien amb l'arbitrarietat i l'afectació d'un Neró i que després signaven impunement. Vaig rebregar, revoltat, el paper pautat que duia a la butxaca.

—Amic meu! Soparem junts, oi? Però, abans, fruitem del gran tapís.

Em va portar al terrat, magnífic, damunt la ciutat. Amb la borla del batí victorià anava traçant porcions de cel. Durant una hora va dissertar sobre enigmes estel·lars que no vaig entendre.

–Ha sentit parlar de la música dels planetes, oi? Una nota incessant i d'espectre infinit. Alguna cosa hi ha, hi estem treballant. M'encanta la idea: una música intergal·làctica. Una música que ho abasta tot!

–De joves tots els artistes tenen la pretensió d'escriure alguna cosa que ho abasti tot.

–És el que jo vull compondre per a Marisa.

El sopar, excel·lent, va posar les bases del que seria una amistat insòlita, polida i atenta. L'Artur es desfeia en compliments. Em convidà a un hotel de muntanya amb spa i zona termal; el mes següent l'acompanyava a un congrés on érem rebuts amb honors que a mi em violentaven. Mai no em va fer posar davant del tel·lat. Parlàvem de gastronomia, de filosofia, de pintura, de destins turístics. De com ser feliços. Aviat m'hauria semblat una inconveniència parlar-li de l'afer musical pendent. Un dia, al gimnàs, vaig coincidir amb el seu cosí i no li vaig dir res del que ara ens unia a l'Artur i a mi. No hauria sabut dir què ens unia.

Pel març em va regalar el bitllet a Boston. Marisa, inesperadament menuda i vivaç, ens esperava a l'aeroport amb una abraçada per a l'Artur i un ram de flors per a mi. El ram era de nit d'estrena; l'abraçada encara prudent.

–El senyor X, Marisa. El músic de qui t'he parlat.

–Músic, jo? No, gràcies –vaig objectar amb un somriure–, m'ho he deixat córrer.

–Avui soparem tots tres al restaurant del Hilton, OK? –va fer ella, picant de mans.

De camí a l'hotel, l'Artur s'adreçava a Marisa amb peus de plom i mots vacil·lants, ella alternava la coqueteria amb el desinterès del científic monotemàtic. La cosa estava més verda del que jo havia imaginat. Al vespre, mentre esperàvem la dama ja entaulats d'etiqueta, el meu amic es despenjà tot d'una:

–Només tinc paraules d'agraïment per a vostè, benvolgut. La seva ajuda ha estat inestimable. Per això sóc feliç que sigui aquí. Perquè avui, per fi, podré fer el present que volia a la dona que estimo.

Marisa no venia. Mitja dotzena de cambrers ja ens havien tornat a omplir les copes. L'Artur callava. Llavors va sonar aquella música, excelsa i desconcertant.

Ens vam precipitar al vestíbul de l'hotel: Marisa, angelical, ens somreia des de darrere un gran cua mentre brodava un estudi transcendental de Liszt com si no hagués fet res més en sa vida. Em vaig quedar glaçat.

–Però... però si ella...

–Sí, sí, és clar... –va fer l'Artur posant-me una mà a l'espatlla.

No em vaig moure. Ell s'hi va apropar; ella li va fer lloc a la banqueta. Ja érem uns quants, aplegats, escoltant-la. Quan va caure el darrer acord Artur i Marisa es van quedar mirant-se amb tanta intensitat que no vam gosar aplaudir. Ell li havia agafat una mà.

–He compost per a tu la música que t'escau, *darling*...

Ella va alçar les celles. Jo hauria jurat que el murri de l'Artur ens sorprendria tot seguit amb un recital de virtuosisme pianístic. Però no:

–Escolta-la. És aquí dins –va dir tocant-se el cap amb l'índex.

Marisa es va inclinar lentament fins a posar la seva orella damunt l'orella d'ell. No sé quanta estona van restar així, ulls clucs, siamesos extasiats, abans que els seus rostres giressin per dirimir un petó de rosca. Ara sí, algú picava de mans, potser era jo.

Aquell vespre vaig sopar d'espelma, astorat però digne.

Per fi, a l'ascensor, l'Artur i jo vam quedar sols.

–Marisa és més que música, oi? Marisa és el silenci emocionant de després de la música –es va excusar–. Sisena planta, *please*.

Miquel Desclot Nascut al Clot, a Barcelona, el 1952. Estudis de filologia catalana a la Universitat de Barcelona. Professor de la Universitat Autònoma de Barcelona entre 1975 i 1980 i entre 1982 i 1991. Lector i professor a la Universitat de Durham (Anglaterra) entre 1980 i 1982.

L'any 1971 publicà el seu primer llibre de poesia, *Ira és trista passió*, i també el seu primer llibre per a infants, *El blanc i el negre*. Des de llavors ha anat publicant amb regularitat llibres de poesia, de literatura per a infants, de prosa memorialista, d'assaig i de traduccions poètiques i teatrals (Shakespeare, Molière, Blake, Wordsworth, Dante, Petrarca, Michelangelo, Goldoni, Apollinaire, Cardarelli, Saba, etcètera). Ha escrit textos per a compositors diversos. I també ha escrit sobre música per a festivals i distintes publicacions. Ha publicat *L'edat d'or de la música* (2003) sobre el classicisme vienès.

Empfindsamkeit

*Carl Philipp Emanuel Bach
assaja la sonata bitemàtica*

A Xavier Cortadellas

Pels camins i les aigües,
entre feixes i boscos,
als carrers i les places,
sento el pas que em trasmuda;
no ve de cap dels vents
que empenyen vianants:
en sento el tremolor
al meu alè mateix,
que pels camins s'esbrava
i els vents i els rius i els mars,
i els vianants trasmuda.
Pels carrers i les places,
per les feixes i els boscos,
el vianant sóc jo.

Píram a Tisbe

*Madrigal per a una música imaginària
de Carlo Gesualdo da Venosa*

Si pel fil d'una escletxa
en un no res l'astut arquer encertava
de fer passar la fletxa
que l'orfebre forjava
a l'ardorosa farga,
ja esdevé transparent
el mur entre tots dos
i el destí es manifesta, paorós:
si l'escletxa s'estreny, el temps s'allarga;
si es torna bretxa, el temps és un moment.

Novembre del 2008